

Покладаючись на принцип наділення повноваженнями, який передбачає, що органи ЄС мають діяти тільки в межах своєї компетенції, що надана їм державами-членами для досягнення цілей, встановлених установчими договорами, а також на принцип субсидіарності, компетенцію Євросоюзу можна було б розуміти як таку, що виникає тільки тоді, коли цілі передбачених дій не можуть бути повною мірою досягнуті державами-членами й доповнюються повноваженнями органів Євросоюзу. Крім того, згідно з принципом пропорційності, зміст і форма дій Союзу не повинні виходити за межі того, що є необхідним для досягнення цілей, визначених установчими договорами, тобто обрані заходи мають відповідати або бути пропорційними визначеним цілям Союзу. Фактично, будь-яка компетенція, яка не надана органам Союзу в установчих договорах, належить державам-членам.

Однак у Лісабонських договорах (також за результатами практики Суду ЄС), знайшла місце ще одна особливість організаційного механізму ЄС; поряд з явно вираженою компетенцією органів Євросоюзу, закріпленої в установчих договорах, існує так звана дорозуміла компетенція, тобто яка не є явно вираженою в Договорах, її наявність припускається для виконання цілей Євросоюзу. Поряд з існуючими положеннями установчих договорів ЄС, які чітко закріплюють повноваження органів ЄС щодо конкретних сфер внутрішньої та зовнішньої політики ЄС, встановити об'єм цих повноважень можливо тільки з урахуванням існуючих рішень Європейського Суду. Поряд з цим Суд ЄС має можливість, приймаючи рішення в інтересах цілей Європейського Союзу, значно розширювати компетенцію самого Союзу.

Організаційний механізм Європейського Союзу можна окреслити як унікальну, відносно самостійну складову апарату ЄС загалом, що бере участь у здійсненні його задач, функцій і цілей, діє від імені й за дорученням Союзу, має певну компетенцію, структуру та наділений установчими договорами власними повноваженнями.

Наявність гнучкої структури механізму, відносно-визначеного кола повноважень, процедури спільного прийняття рішень різними інститутами ЄС, наявність певної спеціалізації в компетенції та дотримання принципів комунітарності й пропорційності дають можливість такому громіздкому утворенню як Європейський Союз відстоювати інтереси інтеграційних процесів Європи заради досягнення загальних цілей Союзу.

Література

1. Кашкин С.Ю., Калиниченко П.А., кафедра права Европейского Союза МГЮА, опубликовано: Глобалистика: Энциклопедия. - М. 2003. С. 835-836. - URL: <http://www.ruseu.org/view.php?id=5>
2. Кашкин С.Ю., Четвериков А.О., Калиниченко П.А. и др. Право Европейского Союза: учебное пособие (отв. ред. С.Ю. Кашкин). - 3-е изд., перераб. и доп. - Проспект, 2011 г.
3. Право Европейского Союза: Навчальний посібник / За заг. ред. Р.А. Петрова. - 2-ге вид. - К.: Істина, 2009. - 376 с.
4. Право Европейского Союза: підручник / за ред. В.І. Муравйова. - К.: Юрінком Інтер, 2011. - 704 с.
5. Право Европейского Союза: учебник для вузов / под ред. С.Ю. Кашкина. - 3-е изд., перераб. и доп. - М.: Издательство Юрайт; Высшее образование, 2010. - 1119 с.
6. Лісабонські консолідовані договори про Європейський Союз і функціонування Європейського Союзу // Право Европейского Союза: підручник / за ред. В.І. Муравйова. - К.: Юрінком Інтер, 2011. - с. 528-691
7. URL: <http://eulaw.ru/content/instituty-v-sisteme-organov-evropeyskogo-soyuza>

*Дунаєва О.М.,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
конституційного та міжнародного права
Одеського державного університету внутрішніх справ
Надійшла до редакції 12.11.2012*

УДК 342.7: 347.1

КОНСТИТУЦІЙНИЙ АНАЛІЗ ОКРЕМИХ АСПЕКТІВ РЕФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ВИЩУ ОСВІТУ

Михайлюк О. А.

Погоджуючись загалом з висновками про недосконалість законодавства України, що створює системні перешкоди на шляху реформування системи вищої освіти та поділяючи думку авторів законопроектів “Про вищу освіту” щодо необхідності реформування системи вищої освіти в Україні відповідно до завдань і зобов’язань щодо Болонського процесу, гадаємо, що ця проблема має більш комплексний і системний характер, пов’язана з забезпеченням інтеграції України в європейський політичний, економічний, правовий простір з метою набуття членства в Європейському Союзі, утвердженням України як повноправного й авторитетного члена світового співтовариства, забезпечення сталого соціально-економічного розвитку держави й у контексті членства України в Болонському процесі. На нашу думку, проблеми вдосконалення системи вищої освіти доцільно розглядати в комплексі відповідно до європейських вимог і потреб розвитку суспільства.

Проекти Закону України “Про вищу освіту” розроблені з метою створення умов для підвищення якості діяльності вищих навчальних закладів і, як наслідок, підвищення якості здобутої в них вищої освіти. Нещодавно поданими суб’єктами законодавчої ініціативи Проектами пропонується нова редакція Закону України “Про вищу освіту”,

зміни до законів України “Про здійснення державних закупівель”, “Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи”, “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту”, “Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей”, “Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні”, “Про підвищення престижності шахтарської праці”, “Про електроенергетику” тощо.

Водночас вважаємо за доцільне висловити деякі міркування та пропозиції щодо цих законопроектів.

Проектами № 1187 від 28.12.2012 р., № 1187-1 від 11.01.2013 р., № 1187-2 від 21.01.2013 р. передбачена нова редакція Закону України “Про вищу освіту”, що полягає в новій структурі викладення нормативного матеріалу із збереженням загального змісту більшої частини норм діючого Закону при незначному редагуванні останніх, що в деяких випадках не послужило покращенню їх формулювань [5]. На нашу думку, більш доцільним було б передбачити проектами внесення змін до Закону саме в частині норм, щодо яких відносяться новації по суті.

Цікаво, що законопроекти № 1187 і № 1187-2 досить схожі за своїм змістом, а запропоновані нововведення переважно повторюють одне одне.

© О.А. Михайлюк, 2012

Так, у першому законопроекті доопрацювання вимагають положення ст. 3 ч. 1 п. 2, де зазначено, що “державна політика у сфері вищої освіти ґрунтується на принципах доступності та здобуття вищої освіти на конкурсній основі кожним громадянином України”. Право на освіту гарантується кожній людині на принципах рівності, визначених ст. 24 Конституції України [2]. Визнання права кожної людини на освіту відповідає, зокрема, Загальній декларації прав людини (ст. 26) [1], Міжнародному пакту про економічні, соціальні та культурні права (ст. 13) [3]. Відповідно до Рішення Конституційного Суду України від 4 березня 2004 р. № 5-рп/2004 “доступність освіти як конституційна гарантія реалізації права на освіту в принципах рівності, визначених статтею 24 Конституції України, означає, що нікому не може бути відмовлено в праві на освіту, і держава має створити можливості для реалізації цього права” [10]. Водночас стаття 4 пункт 2 проекту, у свою чергу, відновлює рівність всіх людей, незалежно від громадянства: “Іноземці та особи без громадянства, які постійно проживають в Україні, а також особи, яким надано статус біженця в Україні або статус закордонного українця і які перебувають в Україні на законних підставах, мають право на здобуття вищої освіти нарівні з громадянами України”.

Узгодження вимагають й окремі положення проекту. Положення статті 1 ч. 1 п. 31 надають визначення терміну “спеціальність”, який вказує на здійснення освітньо-професійної підготовки бакалавра та магістра й освітньо-наукової підготовки доктора філософії (кандидата наук) і доктора наук “за певним видом економічної діяльності”, не роз’яснюючи, що саме мається на увазі.

Після аналізу ст. 12 ч. 4 п. 7 “для наукового рівня доктора наук розробляється наукова програма (індивідуальний план підготовки дисертаційної роботи)” виникає питання, чому зазначені індивідуальні плани не повинні розроблятися при написанні дисертації на здобуття освітньо-наукового рівня доктора філософії (кандидата наук).

У свою чергу, положення ст. 22 ч. 6 п. 7 “освітня діяльність за програмами іноземних навчальних закладів” доцільно доповнити описом механізму реалізації цієї норми, у цьому разі більшою мірою вбачаються додаткові витрати з державного бюджету.

Вдаючись до аналізу законопроекту № 1187-1, зауваження викликають деякі питання термінології, а саме ст. 1 ч. 1 п. 23, ст. 12 ч. 1 та ст. 12 ч. 5 передбачають “професійні кваліфікації спеціаліста, магістра професійного спрямування, дослідника”. Однак така класифікація суперечить європейській практиці в досліджуваній сфері, практиці учасників Болонського процесу, що вимагає загального редагування зазначених положень.

У статті 1 ч. 1 п. 2 незрозумілим видається застосування терміну “агенція зовнішнього забезпечення якості вищої освіти”, оскільки суб’єкт законодавчої ініціативи не зазначає, чому саме було обрано термін “агенція”, не визначено її правовий статус і далі за текстом проекту така установа не згадується. Водночас стаття 80 частина 4 проекту використовує словосполучення “державна агенція з оцінювання якості освіти”, однак, у зазначеній статті проекту й у ст. 1 не надається термінологічне визначення цього контролюючого органу, що потребує доопрацювання. Вбачаємо неоднозначність підходів суб’єкта законодавчої ініціативи щодо назви контролюючих органів.

Вдосконалення вимагає термінологічне визначення поняття “публічний вищий навчальний заклад”, що міститься в ст. 1 ч. 1 п. 25, ст. 53 проекту з огляду на те,

що навчання є публічно-суспільною функцією. У цивільному праві вирізняють юридичних осіб приватного права та юридичних осіб публічного права (ст. 81 Цивільного Кодексу України) [11]. З огляду на запропоновану термінологію, здається, що суб’єкт законодавчої ініціативи вирішив створити організаційно-правові форми навчальних закладів за прототипом нововведень у банківській системі України, де за порядком формування статутного фонду комерційні банки поділяються на публічні й приватні акціонерні товариства. Однак таке нововведення законопроекту не є організаційно прийнятним при наданні освітніх функцій і дещо суперечить згаданим положенням Цивільного Кодексу України [11].

Вважаємо за необхідне узгодити положення ст. 1 ч. 1 п. 29 при визначенні поняття “сталити фонд (ендавмент)”, що протирічить положенню Податкового кодексу, а саме пункту 170.7.5, де “термін “ендавмент” означає суму коштів або цінних паперів, які вносяться благодійником у банк або небанківську фінансову установу, завдяки чому набувач благодійної допомоги отримує право на використання процентів або дивідендів, нарахованих на суму такого ендавменту. При цьому такий набувач не має права витратити або відчужувати основну суму такого ендавменту без згоди благодійника” [4].

Гадаємо, що зі змісту ст. 10 ч. 4 щодо назв освітньо-наукового ступеня доктора філософії не вбачається чітка юридична кваліфікація при розрізненні термінів “доктор права” та “доктор юридичних наук”, для легшого розуміння пропонуємо надати більш вдале термінологічне визначення згаданому освітньо-науковому ступеню. Вбачається, що дефініція наукових ступенів (ст. 11 законопроекту) повинна регулюватись у ст. 20 “Наукові ступені і вчені звання” Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність” [8].

Додатково, у статті 1 ч. 1 п. 10 та ст. 25 проекту міститься визначення терміну “докторант”, однак далі в проекті закону не надається визначення особи, яка здобуває науковий рівень доктора наук, у зв’язку з чим, на нашу думку, змішуються поняття, що вимагає загального редагування зазначених положень.

Не можна погодитись із наданим у ст. 12 ч. 3 визначенням поняття “дослідник”, де йдеться про кваліфікацію особи, однак, на нашу думку, це вид зайнятості, а не кваліфікація. У свою чергу, ст. 14 законопроекту не зазначає, яким документом про вищу освіту повинен посвідчуватись такий рівень кваліфікації.

Вдосконалення й чіткого врегулювання вимагає термінологічне визначення положень ст. 73 ч. 1 проекту щодо понять “освітній рівень” і “освітньо-науковий ступінь”, оскільки зазначене вживання термінів викликає сумнів.

Також рекомендуємо замінити в ст. 4 ч. 1 п. 1 термін “вступники” на термін “абітурієнт”.

Викликає сумнів доцільність створення додаткових установ контролюючого нагляду, оскільки в пояснювальній записці до проекту Закону зазначено, що нововведення не потребують додаткових фінансових витрат з Державного бюджету України та місцевих бюджетів. Однак з аналізу положень законопроекту вбачається протилежне.

Заперечення викликають положення щодо органів контролю за відповідністю освіти. Так, у статті 1 ч. 1 п. 13 міститься визначення “кваліфікаційний центр”, а ст. 35 ч. 3 п. 5 відносить кваліфікаційні центри до складу інституційної структури системи вищої освіти, однак, далі за текстом законопроекту не зазначено його правовий статус, систему підпорядкування, повноваження,

а також стандарти, на які він має орієнтуватися. Стаття 15, частини 3 - 4 визначають, що кваліфікаційний центр може створюватися Кабінетом Міністрів України для зовнішнього оцінювання рівня професійної кваліфікації осіб, які бажають працювати в органах державної влади, у державних закладах і установах, на державних підприємствах, нести службу в Збройних Силах України, юридичними та фізичними особами - для оцінювання професійної кваліфікації осіб за групами професій, видами економічної діяльності, галузями знань.

Зауважуємо, що стаття 39 законопроекту містить положення щодо діяльності Національної комісії регулювання освіти й науки, які не узгоджуються з нормами ст. 106 Конституції України, а саме функціями Президента України [2]. Стаття 40 передбачає здійснення Національною комісією регулювання освіти і науки функцій ліцензування та акредитації вищих навчальних закладів і наукових установ, що віднесено до повноважень центральних органів виконавчої влади. Пропозиція наведена в ст. 40 ч. 1 п. 1 законопроекту щодо здійснення ліцензування вищих навчальних закладів, а також наукових установ, які здійснюють підготовку за освітньо-науковим ступенем доктора філософії, викликає ряд сумнівів у її слушності, оскільки суперечить правовій суті та положенням Конституції України. Так, зі змісту статті вбачається, що здобуття освітньо-наукового ступеню доктора філософії має здійснюватися ліцензованим, стандартизованим шляхом, у такому разі виникають питання щодо наукового, творчого спрямування, отримання новизни при проведенні наукового дослідження.

Рекомендуємо в статті 32 ч. 4 п. 9 посаду "старший дослідник" перемістити за логічною послідовністю в пункт 6.

Запропонована проектом ч. 1 ст. 49 надає визначення громадському самоврядуванню у сфері вищої освіти, але за змістом вона не ідентифікується з функціями управління науково-педагогічних працівників у сфері вищої освіти.

Узгодження вимагають положення ст. 54 ч. 3 п. 3 проекту щодо визначення коледжу як структурного підрозділу вищого навчального закладу. Наразі в статті 1 законопроекту не надається термінологічна визначеність поняттю "коледж", що ставить загалом під сумнів можливість регулювання цього питання в Законі України "Про вищу освіту" [5]. Гадаємо, що положення проекту, які не стосуються трьох освітніх рівнів, передбачених Болонським процесом, мають розглядатись у Законі України "Про загальну середню освіту" [6].

Не можна погодитись зі змістом ст. 55 проекту щодо статусу вищих навчальних закладів. Положення статті 55 у ч. 1 та ч. 4 суперечать один одному, утворюючи подвійні статуси: ч. 1 ст. 55 пропонує вищі навчальні заклади засновувати в статусі інституту чи коледжу, а ч. 4 передбачає вищим навчальним закладам за результатами акредитації надавати статуси університету чи академії. З наведеного не можливо чітко зрозуміти - йдеться про окремі види чи типи вищих навчальних закладів. Вбачається, що з урахуванням кваліфікаційних особливостей вищих навчальних закладів, йдеться про типи останніх. На нашу думку, доцільно чітко розмежувати вищі навчальні заклади за типами та систематизувати за їх статусом. Враховуючи зміст ч. 7 ст. 55 щодо умов надання вищому навчальному закладу статусу національного, рекомендуємо виділити це питання в окремий законодавчий акт.

Вважаємо, що ст. 55 ч. 4 проекту, що передбачає вищим навчальним закладам за результатами акредитації

надання статусу університету чи академії, не є вичерпною, адже консерваторії, духовні семінарії та військові вищі навчальні заклади теж мають входити в систему вищих навчальних закладів.

Не зовсім доречно визначати військові вищі навчальні заклади (ст. 56) і духовні (богословські) вищі навчальні заклади (ст. 57) в окремих статтях проекту, без згадки про них в інших нормах проекту.

Ряд сумнівів викликають норми ст. 70 та ст. 71 проекту щодо ліцензування вищих навчальних закладів. Питання ліцензування варто розглядати в Законі України "Про ліцензування певних видів господарської діяльності", а питання ліквідації вищого навчального закладу, зазначені у ст. 71 ч. 6 проекту, віднести до іншого законодавства з питань ліквідації юридичних осіб [7].

Беручи до уваги повноваження Міністерства освіти і науки України згідно з Законом України "Про центральні органи виконавчої влади" та норми ст. 71 ч. 3 та ч. 4 проекту щодо проведення державної атестації Національною комісією регулювання освіти і науки, вважаємо, що вказані норми проекту утворюють другий суб'єкт, з конституційними повноваженнями у сфері вищої освіти [9].

Зауваження щодо необґрунтованості викликає також ч. 2 ст. 73 проекту, оскільки вважаємо, що не лише наукові заклади й установи Національної академії наук України та галузевих академії наук мають право отримати першу ліцензію строком на десять років, а й інші наукові заклади, що за характером і специфікою діяльності можуть проводити таку освітню діяльність.

Статтю 74 проекту доцільно доповнити й конкретизувати положенням про яку саме освіту йдеться за текстом.

Не можна погодитись зі змістом ст. 78 ч. 2 про те, що навчальні програми мають бути однаковими для кожної форми навчання, тобто мають містити єдину обов'язкову складову чи стандарт. На нашу думку, крім стандарту у вищого навчального закладу може бути спеціалізована спрямованість, відмінна від інших навчальних закладів.

Статтю 79 проекту, на нашу думку, необхідно доповнити частиною, якою доцільно конкретизувати, що таке умови прийому на навчання до вищих навчальних закладів і періоди проведення набору до вищих навчальних закладів.

Не зовсім логічним є викладення засад регулювання зовнішнього незалежного оцінювання як форми вступних випробувань у ст. 80 проекту, оскільки це форма оцінювання загальної середньої освіти, тому це питання повинно бути врегульовано Законом України "Про загальну середню освіту" [6].

Гадаємо, що в ст. 76 проекту доцільно передбачити форми підсумкового контролю результатів навчання з навчальних дисциплін, тому що Болонський процес передбачає письмове складання іспитів у вигляді анонімних робіт, однак таке положення не знайшло свого відображення в цьому проекті.

Принциповою новелою законопроекту є положення ст. 13 ч. 3 п. 1, 2 щодо права на здобуття особою "наступного освітнього чи освітньо-наукового ступеня в цій же чи суміжній галузі знань, здобуття освітньо-наукового ступеня в іншій галузі знань", що справді віддзеркалює зміст Болонського процесу.

Водночас, підтримуємо позитивні нововведення, передбачені в ст. 24 ч. 3 п. 2, 3, 5 щодо права студентів на самостійний вибір предметів.

З аналізу проекту вбачається, що суб'єкт законодавчої ініціативи має на меті робітничі спеціальності приєднати

до рівня бакалаврату, паралельно середній і фаховій освіті, однак такі норми не знайшли свого відображення в Перехідних положеннях проекту.

З огляду на викладене, вважаємо, що зазначені законопроекти підлягають доопрацюванню, включаючи, серед іншого, їх техніко-юридичну та редакційну складові.

Література

1. Загальна декларація прав людини: прийнята 10 грудня 1948 р. // Офіційний Вісник України. - 2008. - № 93. - Ст. 3103.

2. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 30. - Ст. 141.

3. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права: прийнятий 16 грудня 1966 р. - [Електронний ресурс]: http://zakon2.rada.gov.ua/rada/show/995_042.

4. Податковий Кодекс України: Кодекс України від 2 грудня 2010 року // Відомості Верховної Ради України. - 2011. - № 13, 13-14, 15-16, 17. - Ст. 556.

5. Про вищу освіту: Закон України від 17 січня 2002 року // Відомості Верховної Ради України. - 2002. - № 20. - Ст. 134.

6. Про загальну середню освіту: Закон України від 13

травня 1999 року // Відомості Верховної Ради України. - 1999. - № 28. - Ст. 230.

7. Про ліцензування певних видів господарської діяльності: Закон України від 1 червня 2000 року // Відомості Верховної Ради України. - 2000. - № 36. - Ст. 299.

8. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 13 грудня 1991 року // Відомості Верховної Ради України. - 1992. - № 12. - Ст. 165.

9. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 березня 2011 року // Відомості Верховної Ради України. - 2011. - № 38. - Ст. 385.

10. Рішення Конституційного Суду України № 5-рп/2004 від 4 березня 2004 р. // Офіційний Вісник України. - 2004. - № 11. - Ст. 674.

11. Цивільний Кодекс України: Кодекс України від 16 січня 2003 року // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - № 40-44. - Ст. 356.

*Михайлюк О.А.,
кандидат юридичних наук,
суддя Малиновського районного суду м. Одеси
Надійшла до редакції 12.09.2012*

УДК 341.4

ПОНЯТТЯ І ОЗНАКИ ЗЛОЧИНІВ ЗА МІЖНАРОДНИМ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОМ

Ролінський В. І.

В юридичній доктрині міжнародні злочини були виділені в особливу категорію правопорушень через ту велику суспільну небезпеку, яку вони представляють не тільки для окремих держав, а й для всього людства. Феномен міжнародної злочинності виявляв себе за різних часів і властивий різним культурам і суспільствам, має всілякі політичні, економічні, історичні та культурні корені. Одразу потрібно зазначити, що існують різні градації поняття “міжнародний злочин”. Не все, що заборонено національним кримінальним правом, є злочинним з позиції міжнародного права, і не все, що не заборонено національним кримінальним правом, є незлочинним. Такий підхід формує міжнародно-правове розуміння міжнародного злочину як діяння, що підлягає солідарному кримінальному переслідуванню держав або світового співтовариства загалом. Ступінь солідарності держав у кримінальному переслідуванні злочинів також може бути різним.

Мета цього дослідження полягає в тому, щоб розглянути розвиток вчень про міжнародний злочин у працях різних вчених, визначити поняття й ознаки злочинів за міжнародним кримінальним правом.

Взагалі, необхідність міжнародного співробітництва в боротьбі зі злочинністю, його постійного збільшення й поглиблення диктується рядом обставин.

По-перше, воно є важливим засобом ефективної охорони й захисту основних загальнолюдських цінностей, цих досягнень людської цивілізації, також і таких, як мир, життя, здоров'я, честь і гідність людей, милосердя, людяність, культура.

По-друге, оскільки злочинність є історично мінливим явищем, вона немає постійних кількісних і якісних характеристик. Їх параметри залежать від рівня розвитку суспільства, яке породжує злочинність.

По-третє, міжнародне співробітництво в боротьбі зі злочинністю сприяє взаємному позитивному впливу на процес удосконалення як міжнародного, так і внутріш-

нього державного законодавства [1, 5-6].

Правовим підґрунтям міжнародного співробітництва в боротьбі зі злочинністю виступають міжнародні договори, конвенції, домовленості, які визначають коло злочинів, і, як правило, покладають на держав-учасниць обов'язок закріпити у своєму національному законодавстві кримінальну відповідальність за їх вчинення. Діяння, визнані міжнародно-правовими актами як злочини, посягають на різні об'єкти, а також різняться між собою за характером і ступенем суспільної небезпеки. Однак загальною, характерною для них усіх ознакою є те, що завдана ними шкода носить міжнародний характер, тобто вона не обмежується рамками однієї держави, а зачіпає інтереси декількох країн і навіть усєї міжнародної спільноти, створюючи цим самим перепони для нормального розвитку міжнародних відносин.

Сучасна концепція міжнародного злочину базується на положеннях, розроблених у XIX ст. Праці вчених того часу - Бернарда, Більо, І. Блюнчлі, Бульмеринка, Віллефорта, А. Гефтера, Грольмана, Кларка, Кардаілака, Фіоре, Фон-Моля, Ламмаша, Мура, Ф.Ф. Мартенса, М.С. Таганцева, М.М. Коркунова, В.П. Даневського, Е.Я. Шостака, Д.П. Нікольського, Є.К. Сімсона й ін. - залишаються неперевершеними з точки зору широти наукового світогляду. Так, І. Блюнчлі й А. Гефтер ще наприкінці XIX ст. визнавали конкретні правопорушення міжнародного характеру злочинними й водночас звертали увагу на обов'язок усіх держав притягати винних до відповідальності [2, 12].

Розвиток вчень про міжнародний злочин продовжувався в першій половині XX ст. представниками “уніфікаційного руху” (проф. Пелла, Сальдана, Леві, Політес, Доннеде де Вабр і ін.) [3, 1].

У дореволюційній літературі проблему міжнародних злочинів досліджували В. Грабар, Л. Камаровський, Н. Коркунов, Ф. Ліст, Ф. Мартенс та інші вчені. До таких

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
ПРАВНИЧИЙ ЧАСОПИС**